

AZ EMBER

GÖNDÖR FERENC POLITIKAI HETILAPJA

F/1884

A szocialista pártgyűlés

Irta: Weltner Jakab

Ujságírók

Irta: Göndör Ferenc

Nincs entente!

Irta: Kéri Pál

Osztrák tavasz

Irta: Nadas Sándor

Vörös katonák és fehér
gárdisták — A kataszteri
szörnyszüött — Az ellen-
forradalom publicistái —
Plakátok — Mutatvány
a „Má“-ból — s. b. stb.

Egy szám ára 2 korona

R 1983

NEMZETI (ROYAL) ORFEUM Minden esti és délutáni elő-
vill., ERZSÉBET-KÖRUT 31. SZ. adáson a kitűnő júniusi műsor

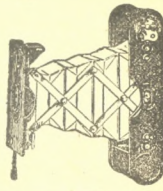
A „SZÍNHÁZI ÉLET”

Szerkesztő: Zuerze Sándor. A színházat kedvelő köröknek nélkülözhetetlen hetilapja. Egy szám ára 2 kor. Hónapjának ára: negyed évre 24 kor. Kiadóhelye: Irizs-bet-körut 29

Veszünk fényképező-
gépeket

színházi látcsöveket és mikroszkopokat

CHMURA OPTIKAI INTÉZÉS
SZOC. ALIZALI ÜZEM
ÜZLETI ORÁK 8-1
Budapest, IV., Ferenciek-tere 2. szám

DIANA
DUDER

DIOLGLOLOLOLO

Nem Nem Soha!

sem vásárolunk máshol

hangszert,

mint a szakértőnél

„HANGSZER OTTHON”

Fekete Mihály

mesternél

Budapest, József-körut 9. sz.

Az összes hangszerek, gramofonok és hangfesszek a legnagyobb választékban.

Acadjunk Sebestyén **„GAMBRINUS“** éttermébe VII. Erzsébet-körút 2. Esténként brassói Kozák Gábor muzsikái

TÉLIKERT
KÖRÚT 2. TELEFON: 147-38

Cseremenyasszony

Nagy operett-előadás
Várlete fősz: Ralph Stone, Eders, Vay & Comp, 2 Adámus Kezdeté 6 órakor

MOZGÓKÉP-OTTHON
TERÉZ-KÖRÚT 28 TELEFON 144-98

KINCSES JACK

Filmjáték 4 felvonásban.

Pierott és Pierette

Cirkuszdráma 4 felv.-ban

Előadások: 4, 6 és 8 órakor!

OMNIA

mozgóképszínház
VIII., József-körút 31.

A RIKKANCS-LEANY
színi 4 felvonásban

A PRINCESSZ
Regényes játék 4 felvonásban.

VÖRÖS FILM

Központok 1
6 és 7 órakor

az OMNIABAN

Aki „Az Ember“-re
egész évre előfizet,
ingyen kapja

„AZ EMBER“

eddig megjelent
összes számat

APOLLÓ-KABARÉ

A nagyszerű új műsor!

Előadás kezdete 6 órakor.

Ünnepek és vasárnap délután fel 8
órákor megszűntek helyére előadás
teljes est műsorral.

URANIA

Előadások 5 és 7 órakor

Regény a vadonban

(REPRIZ)

Amerikai film 3 részben

FÓVÁROSI ORFEUM

Budapest, VI., Nagymező-utca 17. szám
Igazgató: Keleti és Ribner. Telefon 3-17

2 Loris, gimnasztikai egyveleg

Mister Galambos, Kiskátránra a Dollár-
nem. B. hozat. Schenk. Prologóvá.

Gyártás újsórral. Előadás 6 kor kezdődik

ROYAL-APOLLÓ

Előadások kezdete: 11:35 és 10:2-kor

A vörös boszorkány

Junius 9-11-ig; Junius 12-15-ig;

I. és II. RÉSZ III. és IV. RÉSZ

A belvárosi legújabb MOZGÓKÉP-SZÍNHÁZ

CORSO

Az előadások 4, 6 és 8 órák kezdődnek

APHRODITE

Szelemi regény hat felvonásban

AZ EMBER

A szocialista pártgyűlés

Csütörtökön megkezdődik a szocialista pártgyűlés, amely felé feszült érdeklődéssel néznek mindazok, akik tudták, hogy nagyon sok zavart és bajt elkerülhetünk volna, ha az egyesült pártok *egyeséges vezetését* is biztosítani lehetett volna a proletárdiktatúra alkalmazása után. A szervezeti munkásokra szakadó nagy feladatok azonban lehetetlenné tették az egyeséges szervezet megteremtését. A párt a szó legszorosabb értelmében vezetése nélkül maradt a lezajlott világtörténelmi jelentőségű átalakulás alkalmával és a szocialista proletárok befolyása csak a munkás- és katonatanácsok útján érvényesült. A forradalmi kormányzótanács működése eddig nem állt a megfelelő, elkerülhetetlenül szükséges ellenőrzés alatt. Hiányzott az a szerv, amely állandó bírálatot gyakorolhat és — ami fontosabb — amelynek *elegendő ereje* is van arra, hogy elfoglatlanságát álláspontját érvényesíthesse; amelynek nem kell félnie attól, hogy ellenforradalmi célozatkál meggyanúsítják.

A Tanácsközigazságság a legutóbbi hetekben rendkívüli módon megerosodott. A szervezeti munkásokból elővárszólt proletárhadseregek diadalmasan nyomulnak előre és a külföldi események is olyan kedvezőek, hogy a kritika szükséges fényűzését megengedhetjük magunknak. A pártgyűlés előtt egyenesen parancsoló szükségesség, hogy egy-nemely dologról említést tegyünk, hogy a küldöttek figyelmét némely bajra főlhívjuk.

A szociáldemokraták és kommunisták egyesülése óta a *pártegyeség* kérdése állandóan napirenden van. Valljuk meg őszintén, hogy ez az egyesülés nem történt meg olyan bensős módon, amint ez kívánatos és szükséges volna. A proletárdiktatúra alkalmazásának helyessége fölött *nincs vita*, ezen a területen a párt egységes, de az alkalmazás módszerei és eszközei dolgában olyan nagyfokú eltérések vannak, hogy azokat egyszerű leintéssel, vagy fenyegetésekkel elintézni nem lehet.

Nem akarok visszatérni azokra a vitákra, amelyek a szakszervezetek szerepének megállapítása körül folytak. Talán ma már kialakult az az egyeséges vélemény, hogy arra illetetlen magántudósok vezették föl ezt a kérdést és megfontolatlan kijelentésekkel fölösleges módon okoztak zavarokat. De beszélni kell sok egyéb dologról, olyan kérdésekről, amelyekről még kevés szó esett, bár vitálni, beszélni kellett volna róluk.

Elsősorban a bírálat szabadságának kérdését kell fölvetni. Az arra illetékes tényezők, igen helyesen, azt hangoztatták, hogy a proletárdiktatúra csak az eddigi uralkodó osztályokat fosztja meg a kritika jogának gyakorlásától, azonban a szervezeti munkások ezental is *korlátlanul* gyakorolhatnak bírálatot. Ez így nagyszerűen hangzik. A valóság azonban az volt, hogy illetéktelen tényezők úgy interpretálták a bírálat szabadságát, hogy mindent meg szabad dicsegni, korlátlanul szabad lelkesedni, de aki kételkedni mer az összes intézkedések nagyszerűségében, az „inga-

dózó, „szentimentális,“ „ellenforradalmár,“ akit le kell lőni.

Ennek tulajdonítható, hogy olyan kevesen mertek élni a kritika jóval. Nagyon sokan megijedtek a fenyegetésektől és a rágalmaktól. Lenin ismert levelét, amely az ingadozókra a halált követeli, nagy kéjjel ismételtetik, holott ők maguk is tudják, hogy az idézett mondat csak azokra vonatkozik, akik a proletárdiktatúra alkalmazását nem tartják helyesnek és a kapitalizmusra akarnak visszatérni. Avagy lehetséges, hogy vannak olyan ifjak és öregek, akik nem tudják, hogy Lenin a kritikát egyenesen megköveteli, hogy ő maga egyik legkérelmezhetőbb bírálója az orosz szovjet hibás alkotásainak? Vegye tehát mindenki tudomásul, hogy még a legszélsőbb bírálat sem jelent ingadozást, vegyék tudomásul, hogy a fenyegetések csak azokat riasztják vissza a kritika gyakorlásától, akik vagy gyenge idegzetűek, avagy pedig *őrülnek* annak, hogy a bajok szaporodnak, mert ettől remélik a viszonyok változását.

Én a magam részéről még bírom idegekkel és azért hatástalanok maradnak azok a bájos fenyegető levelek, amelyekkel némely ifjak névtelenül megírtak. Nem félek a fenyegetésektől, mert amint nem ijedtünk meg a Tiszáék terrortól, ugyanolyan módon visszatartjuk azt a terrort is, amelyet a kormányzótanács injenciával ellentében egy kisdéd csoport akar a munkások nagy többségével szemben alkalmazni. És nem hatnak rám azok a naiv gyanúsításokkal teljes kitanítások sem, amelyeket olyan gyakran és olyan egyszerűen alkalmaznak, hogy „ne legyünk szentimentálisak, mert a burzsoá kegyetlen és nem kiméli

azokat sem, akik most a vérengzés ellen beszélnek.“ Köszönöm a kitanítást. A francia kommun történetét lefordítottam és nemcsak a újabb idézetekkel jöhetnek azok, akik még nem ismerik a munkásokkal szemben elkövetett kegyetlenségeket. En is azt vallom, hogy mindenki örült, aki kiméltre számolt. És mégis, mindezek ellenére, jogom van hirdetni — amit egyebekben Kun Béla elvtárs is hangoztalt — hogy óvakodni kell az oklatlan vérontásoktól, hogy le kell törni az egyéni akciókat, hogy meg kell gátolni a fosztogatást. A proletárdiktatúra erejét őriasí módon növelte, hogy a kormányzótanács ezeket az elveket vasszigorral érvényesítette és nem hallgatott azokra a beteges hajlamu „elvtársainkra“ akik vérben akartak gázolni.

Zornl némelyek még azt is elfelejtik, hogy az a gyökeres átalakulás, amely most végbement, nem *egyszerű helycsere*t jelent. Nem arról van szó, hogy a „burzsu“ ki-dobjuk a palotából és a nagyszerű fényüzéssel berendezett lakásokba a proletárokat telepítjük be. . . Igen, ha minden proletár részére jutna ilyen lakás, akkor helyes volna az ilyen kellemes megoldás. Az adott helyzetben azonban csak a proletároknak egy kis töredékét lehetne ilyen módon elhelyezni. A burzsoá helyét elfoglalná a munkás-arisztokrácia és a nagy tömegek ezután is sötét, rossz lakásokban tengődnének. Ezért a helyes és igazságos megoldás az, hogy mindenki részére megfelelő lakást szerezzünk. A meglévő lakások igazságos elosztása mellett minden erővel meg kell kezdeni a termelés, hogy lakásokat építhessünk. Nemcsak azokat kell elhelyezni, akik közel furakodnak a tűzhöz és most

nyugodtan melegednek, hanem azokról is gondoskodni kell, akik némán, hangtalanul szenvednek, akiknek nincs protekciójuk, hogy jó lakáshoz, nagyszerű burorokhoz jussanak.

Mert most is dühöng a protekció. Mert irni kell végre arról, hogy már megszületett az új bürokrácia, amely bizonyos dolgokban túlzott a régiek gyálatosságán is. Tudom, hogy csodák nincsenek. A régi rendszer egész gépezetét át kell alakítani. Ezt a nagy munkát nem lehet néhány hét alatt befejezni. Az irányzat helyes: *intelligens, dolgozni akaró munkásokkal kell elvégeztetni a proletárrállam nagy feladatait*. De a kivétel egyelőre nagyon gyatra. A régi rendszer tehetőségelen alakjai — akik alkalmazkodtak a viszonyokhoz, akik szájaskodnak és *minden meggysződés nélkül* a proletárdiktatúra lelkes híveinek vallják magukat, a legtöbb helyen vezetőszerphez jutottak. Ezzel szemben a komoly, tehetséges embereket, akik nem tudnak handabandázni, kiüldözik vagy meddő munkára kárhoztatják.

A fiatalok a jövő és botorság volna a tehetséges fiatalokat koruk miatt bárhonnan kizárni. Azt hiszem azonban, hogy a proletárdiktatúra tulságosan figyelembe vette azt a krisztusi mondat: „Erressztek hozzám a kisdédek!“ A hivatalokban és a termelés csaknem minden ágában a tehetőségelen fiatalok rengeteg bajokat okoznak. Igaz, hogy a kapitalizmus lehetlenné tette a tömegek nevelését. De ez nem jelenti azt, hogy fontos pozíciókat analfabétákkal kell betöltenünk. A termelés és a hivatalos iroda nem előkészítő iskola. Akad elég irni és olvasni tudó munkás azok helyébe, akik saját hibájukon kívül ezt a mesterséget nem tanulták meg.

És a műveltség hiányával együtt jár az a tónus, amely számos helyen meghonosították. A sok fölösleges írka-fírka miatt egyre jobban megduzzad az ügyek eintézésére várók tömege. Ez természetesen ideges összeütközésekre gorombaságokra vezet. Rengeteg sokan megfélekednek arról, hogy a proletárdiktatúra nem azért kergette el a régi rendszer embereit, hogy rosszabbakat tegyen a helyükbe, hanem az volt a célja, hogy a proletárhivatalnokokká a gyors és igazságos elintézés, a megértés szellemét vigye az osztályuralom volt hivatalaiba. A pro'etároknak nem valami nagy vívmányt jelent, ha a régiek helyett most az újak, a „proletártestvéreik“ gorombáskodnak velük és *éppen úgy nem intézik el ügyeiket, mint a régiek*.

Sokat lehetne még irni hasonló dolgokról. A termelésről, amely azért olyan nehézkes, mert kevés megfelelő embert alkalmaztak, mert okatlanul pocskólnak, mert a hozzáférőt technikailag képzett embereket elkészerítik. Az iskolákról, amelyekben a bizalmi fiúk és leányok az oktatást leüllesztik, a kataszterbe szedett irodalomról és más egyebekről. Sajnos, e lap szűk tere nem engedi meg, hogy mindezekről bővebben megemlékezzünk. A pártgyűlés van hivatalos arra, hogy bizonyos kérdésekben állást foglaljon és rendet teremtsen. Jogosan remélhetjük, hogy az új pártprogram és a szervezeti szabályzat, továbbá a megválasztott új pártvezetéség megteremtik a proletárok egységés pártját és kiradirozzák azokat a hibákat, amelyek a szocializmus megvalósítását hátráltatják.

Weltner Jakob

Ujságírók

A polgári sajtó ellen szívósabban nem viselt senki háborút, mint ahogyan én viseltem. Hossza évek óta valósággal specialista voltam a korrupciós polgári sajtó kéméletlen támadásában és valóban nem volt az országban lapváltalat, amelyről leleplező cikket ne írhatol volna. Sok száz újságírkem írta években keresztül a sajtókorrupciót és némi elégtételrel állapítottam meg, hogy például a Rákosi Jenő lehangyaltasához, ahhoz, hogy a *Budapesti Hirlap* és Rákosi már a proletárdiktatúrát megelőző években is megszűntek nagyhatalom lenni, ahhoz tén én is hozzájárultam valamelyest. Aki emlékszik még rá, hogy mit jelentett valaha Magyarországon Rákosi Jenő neve és mi csoda hatalom volt a Budapesti Hirlap, az beláthatja, hogy nem volt kis dolog, hogy tíz esztendeig szakadatlanul résen álltam és ami kompromittáltot ki lehetett ásní Rákosiék ellen, az kiástam és megírtam a *Népszava* hasábjain. És a *Pesti Hirlap* ellen, *Légrádyék* ellen, az összes nagy lapváltalatok ellen, valamennyi lapkiadó ellen és egész sereg korrupciós újságírók ellen küzdöttem, verkedtem esztendőökön át és sohasem alkudtam meg, sohasem kötöttem kompromisszumot.

Hanem én akkor verkedtem a polgári sajtó ellen, amikor még volt polgári sajtó, amikor ez a hadviselés még járt némi rizikóval, mert hiszen a hatalmas polgári lapváltalatok, lapkiadók és újságírók vissza tudtak támadni, vissza tudtak útni. De ma? Ma nincs többé polgári újságírás, nincsenek polgári lapváltalatok, vagy megszűntek, vagy szűnőtelnek és ami szűnőtel, az is az új rend szolgáltatásában áll, afelett sem rendelkeznek többé a fölkeések és a forradalmi körhívbő-

tanás intencióit követi és szolgálja minden magyar lap. *Ma tehát nem igazságos dolog háborút viselni a polgári sajtó ellen, amely megszűnt létezni és meglehetősen veszélytelen is a dolog, mert hiszen a megtámadott fél nem tud védekezni, nem tud visszatámadni.* Ma tehát se nem illik, se nem érdemes háboruszkodni a polgári sajtó ellen és mégis jelentkezik bizonyos áramlat, amelyek állandóan ki akarja pécézni a polgári újságírókat. Akármilyen népszerűtlen dolog is, de mégis szembe kell szállani ezzel az igazságtalan áramlattal. Az alapigazságtalanság ott van, hogy a régi kapitalista rend exponenciális és munkásai közül nem szabad kiragadni *egyetlen foglalkozási ágat* és arra különös vehemenciával rátámadni. A polgári sajtónak rengeteg bűne van, amelyeket ismétlem, én eleget ostromoztam, de nemcsak a sajtónak van bűne, hanem bűne van a nagyvállalatoknak, bankoknak és egyéb kizsákmányoló szervezetek, bűne van mindenkinek, aki a régi kapitalista rendet szolgálta és így *egylenő mértékkel kell mérni* és nem szabad egyes foglalkozási ágakat külön is felelősségre vonni.

Azonkívül különbséget kell tenni a sajtó munkásai között és az újságírók között, a nagy újságírók között. *Az újságíró-kult nem volt vohasem azonos sem a kiadóival, sem azazal a lapváltalattal, amelynél megtereste a kenyerét, amelynél egészen a legutóbbi időkig éhbéért dolgozott.* Az újságíró a legelnyomottabb, a legkizsákmányoltabb és a legrohogókötőttelebb pária volt, igazi robotoló proletár, aki nem engedhette meg magának azt a luxust, hogy a *sajtó véleményét* mondja el, hogy a *maga meggyőződését* írhasse meg. Boldog

volt, ha idegőrlő, lázas éjszakai és nappali munka árán eltarthatta valahogyan nyomorgó családját és ahhoz, amit írt, semmi köze nem volt, azaz ő nem sokat törődött. Nem valami túlságosan erkölcsös állapot volt ez, de hiszen a kapitalista társadalom munkásai valamennyien ki voltak szolgáltatva a munkaadónak, hiszen a szedők is kénytelenek voltak kiszedni azokat az ocsmányosságokat, amiket a hírlapíróknak meg kellett írni és tessék elfhínni, nagyon sokaknak ezek közül épp oly kevés közül volt ahhoz, amit megírtak, mint amilyen kevés meggyőződéssel csinálta, gyártotta a jobb sorsra méltó löszergyári munkás az imperialista háború számára a robbanó golyókat. Szocialista felfogás szerint nem volt éppén erkölcsös és gusztoos dolog polgári újságíróknak lenni, de *kenyérkereső* volt és Magyarországon olyan nagyon nehéz volt minden időben megkeresnie a szegény embereknek a mindennapi kenyerét. És az újságíróknak 95 százaléka egytől egytől földhöz ragadt szegény ember volt mindig, akik többnyire kórházakban haltak meg és nyomorban hagyták itt a családjukat. Ezek ellen a kizűződ, sokat éhezelt, szemlémi rabzolgák ellen kár most különös szigorúsággal hadat viselni.

Azonkívül egész sereg olyan hírlapíró van, aki még polgári újságíró pályáján sem vétett a szocializmus ellen és meggyőződése ellenére nem írt le egyetlen sort sem. És egészen bizonyos, hogy a tulnyomó többség *őszinte lelkesedéssel és minden munkára és szolgáltatásra készen* adódzotta az új rendet, amely számukra is csak igazságosabb, csak jobb lehet. Tessék csak visszaemlékezni rá, hogy az első forradalom előkészítésében és megcsinálá-

sában milyen része volt az újságíróknak és az újságoknak is, tessék csak visszatekinteni és alaposan szemügyre venni, hogy az *újságírók szabadszervezete* milyen szocialista lelekesedéssel és rajongással járt elől a forradalmi akciókban és nem volt a munkásságnak olyan megmozdulása, amelyet az újságírók szabadszervezete egész odaadással ne támogatolt volna. Akkor még a háborús rémuralom dühöngött Magyarországon, akkor még kockázattal járt minden mozdulat és az *újságírók szabadszervezete vállalta ezeket a nagy kockázatokat* és résztvett a forradalom előkészítésében, odaélt a forradalom mellé nyíltan és végigcsinálta a munkássággal az első forradalmat és a szakszervezeté alakult újságírórtársadalom becsülettel végig akarja csinálni a második forradalmat is. Igenis *do gozni akarnak az újságírók*, részt kérnek a munkából és *aki megbízhatatlan köztűk, azt kislejlezi és megbéhegezi maga az újságírók szabadszervezete.* Tessék csak megnezni, egymásután, hogy lövődözöltek le azokat az ellenforradalmár cserkefogókat, akik Bécsben gyallakás a lapok hasábjain a Tanácsköztársaságot.

Jelemző egyébként az újságíróknak azokatlanul nehéz és hátatlan szerepére és helyzetére, hogy ami ideháza bizonyos körökben mesterségesen csinálják a hangulatot ellenük, amíg a munkásság részéről sok tekintetben jogos bizalmatlanság fordul feléjük, addig a bécsi lapok piszkolódo cikkeikben egyenesen azt írják, hogy az újságírók szabadszervezete, előbb szabadszervezete, csinálta mindkét forradalmat, az *újságírók szabadszervezete végrehajtó-bizottsága a felelős azért, hogy Magyarországon urrá lett a bolsevizmus.* Amilyen

ostoba és tájékozatlan tulzás ez, amelyen túbecsülése az újságírók forradalmi szerepének, éppen olyan igaztalan az a törekvés, amely most meg akar feledkezni az újságírók egy részének tagadhatatlanul fontos és jelentős forradalmi munkájáról és mindennem fokozni akarja az irántuk való bizalmatlanságot és ellenforradalmárnak, hülígánnak akar bélyegezni minden újságírórt. Az ellenforradalmárjainkkal, a hülígánjainkkal — mert hiszen kétségtelen, hogy ilyenek is vannak — majd csak elbánunk mi magunk, de viszont a *leghatározottabban szembe kell szállnunk azzal az igyekezettel, amelyik minden újságírórt ki akar pengellé-rezni és nagyon sok jól felhasználható tehetséget is munkátlanságra és tétlenségre akar kúrholtatni.*

Amilyen kíméletlenek voltunk a polgári sajtó erkölcsiének üldözésében, amennyire nem ismertünk tréfát, amikor a sajtókorrupciót irtani kellett, éppen olyan határozottan fordulunk most szembe azokkal, akik a polgári sajtó megszűntével az újságírókat veszik üldözésbe és igazságtalanul állítanostva az egész foglalkozási ágon egyénileg akarják megtorolni mindazt a sok bűnt, amit a polgári sajtó a nagy lapvállalatokon keresztül, hosszú évek óta tagadhatatlanul elkövetett.

Göndör Ferenc

FORENDIHAZ. A multkor ott jártunk az Országház folyosóin és benézünk a Főrendiház üléstermébe. Az elnöki emelvényt piros drapériákkal vonták be, látni lehetett, hogy készülődnek valamire. Egy kicsit behunytuk a szemünket és visszagondoltunk arra, hogy kikért és miért volt itt ez a díszes terem. Eszünkbe jutott, hogy itt még csak nem is régen választójogi vitát rendeztek rácsolt és hátracsorvasztó vének és ifjak. Berzevizny ur öngyémeltósága és Pálffy-Daun ur ömagassága és a többi

főméltségű és magasságú sorvadtesszi főrend itt fejezte ki agályait a választójog kiterjesztésével szemben. Milyen sivár, szegény „vita” volt ez itt ebben az előkelő családi sírboltban. Most pedig itt fogja tartani nagyjelentőségű ülését a szocialista-párt. Az élet, a tudás, az erő, az okosság költözik ide. Végezzenek hallatják majd itt hangjukat. Hogyan fognak majd csodálkozni ezek az aranycirádás előkelő falak?

Nincs entente!

Versaillesből sürgöny érkezett. Clemenceau, a békekonferencia elnöke érlesít bennünket, hogy a szövetségesek Magyarországot megakarták hívni Versaillesba, szüntessük tehát be a csehek verését, meri különben a szövetségesek a legszélsőbb rendszabályokhoz folyamodnak és úgy szereznek érvényt parancsaiknak.

A sürgöny többi része nem nekünk szól, hanem a világnak és a lázongó francia munkásságnak. Megállít két valótanságot. Azt, hogy a békekonferencia parancsa visszarendelle a cseheket, románokat és szerbeket a „semleges zónára” és a demarkációs vonalra és a francia csapatokak megállította támadásukban.

Az ententének ezt a nagylelkűségét azzal a lelkelességgel fizetik vissza, hogy megtagadjuk a szegény cseheket... És elkergetjük a cseheket Budapest alól, egy pesti nyaralóhelyről. Szobról...

... Az ententének velünk való politikáját a fegyverletétel óta az jellemzi, hogy elvekke és szép szavokba burkolja teljes tehetetlenségét a románok, szerbek és csehek rablózandékaival szemben. Elveket és szavakat is azonban csak akkor keres, mikor valami nagyon ríkielő nyilvánosság azt megköveteli, egyébként azonban legkisebb gondja is nagyobb annál, mi lesz Magyarországon: kiszolgáltatott ben-

nünket a cseheknek, románoknak, szerbeknek.

Még az is lehetőséges, hogy a békekonferencia informálva sincs róla, mi történik Magyarországon. Nem állítjuk, de lehetőségesnek tartjuk, hogy Clemenceau esetleg azt hiszi, az a semleges zóna, amiről sürgönyében beszél, csakugyan fennáll nálunk és őriztetik.

Ez az ország, románok, szerbek és csehek ellenőrizetlen rablóterülete a fegyverletétel óta. A fegyverszünet, amelyet november 13-án megkötöttünk, eléggé méltányos volt és a wilsoni elvekhez, ha sántita is, hasonlítot. A románok, szerbek és csehek röglön megszegték és az entente rögtön utánabotorkált, formulákba és stratégiai aggályokba burkolva a rablódjáratot. Néhány hónap múlva, amikor a szükség a rajtunk lanyázó győzelmes kis országokban újra sürgetett és megint tovább előbbre kellett vinni a kalóz-zászlót, az entente ezt a belőrest diplomáciai jegyzékben jelentette be nekünk, utóbb pedig a további kifosztásra írt területeket elvezezte „semleges zónának”. És nem törődött vele, vagy talán nem is érdekeltődté utána, hogy a „semleges zónán” cseh közigazgatás volt és zavartalanul soroztak a cseh hadseregbe. És hogy minden cseh katona hátyzákjában ott volt a térkép, amelyen az új Csehország nyugaton majdnem Budapestig, keleten Miskolcig terjedt és sehol nyoma nem volt az entente nagylelkű „semleges zónájának”... Mikor aztán csehek és románok azt hívték, hogy nálunk a Tanácsköztársaságban végzetes elgyengülés kapott lábra, rajtunk lütbléek, az entente épp úgy turté ezt, mint turt minden addigi rablókísérletet, csak még szavakat sem keresett, hanem lapjaitban kárvendeztet a románok pesti bevo-

nulásának. Szavak után csak most kapkod, amikor véresen vertik vissza a támadásokkal, most keres kifogásokat, formákat és valótanságokat, most, hogy erőt mutatunk.

Ez a viselkedés természetes. Valamennyi kontinentális ország, amely résztvett a világháboruban, akár győző, akár legyőzött, tönkrement. Eleük tengeresére csak két mód van: vagy a *termelés kollektív szervezése és a megmaradt javaknak szélsőig szigoruan igazságos felosztása, azaz a forradalom, vagy pedig egy más ország birtokbavétele és kifosztása.* Kegyetlenül kerülhetlen igazság ez; ez a világháboru vastörvénye. A megvert országokban már vagy győzelemkedett a forradalom, vagy a forradalom után vannak. A győző, de szintén tönkrement országok, készülnek áldozataik kifosztására, kirablására.

A békekonferencia ezzel a vastörvényvel szemben nem nyújthat védelmet. A békekonferencia kapitalista országok gyülekezete, nem választhatja tehát a két alternatíva közül a forradalmat. A rablást kell választania. Egy olyan békekonferencia, amely minden wilsoni elv mellett kénytelen eltérni, hogy a győző, de tönkrementfélben lévő Franciaország Németország kirablására rendezkedjék be, ha csak nem akarja röglön a francia forradalmat, egy ily békekonferencia nem védhet meg bennünket sem a cseh, román és szerb rablástól. Hisz ezek a kis országok még jobban tönkrementek, mint Franciaország és a forradalom még biztonságosabb, még közvetlenebbül fenyegető volna náluk, mint Versailles országában.

Az ententétől és a békekonferenciától tehát nem várhatunk semmit, csak a rablás eltűrését. Ugy, amint az entente túrtle, hogy a

„semleges zónán” elcipeljük az élelmiszereinket, a gyáraink termékeit, sőt néhol a gépeket is, a mi proletárságunkat pedig besorozzák katonának, vagy kényszermunkásnak, ugy tűné az is, hogy a kétségbeesett kis rablók eljőjenek Pestre, ha lehetik és itt ugyanazt csinálják.

Ne áltassuk magunkat: nincs entente, nincs békekonferencia. Kétségbeesett kis országok vannak, amelyek meg akarnak szállni bennünket, hogy innen rabolják az élelmiszert, gépet, anyagot, olesó munkát és így megszabaduljanak a forradalomtól. Néknk magunknak kell ellenszegülnünk, ha nem akarunk elpusztulni. Az entente maga is már csak a zsákmányban reménykedik a kétségbeesett Franciaország számára; hogy védene meg hát bennünket a forradalom ellen kapálózó kis országokkal szemben!

A Tanácskormány igen élesen látta ezt át, amikor a tárgyalást nem az entente-tal, hanem közvetlenül a mi ellenfeleinkkel kívánta. Meg kell mutatni, közvetlenül ellenségeink proletárságának, hogy nem akarunk semmit, csak a kirablás ellen védekezünk. Ez is része a védekező harcnak. És ha az egész védekező harc elég erőlyes és határozott és sikerül tömkenként ellenségeinket kiszorítani a zsákmányoló területéről, a mi országunkból, ezzel magával a forradalmat szolgáljuk. Befeléjtjük ellenségeinket az inségre és nyomorba a háború kéréllhellen követekezmeinyeiba és ök követnek: bennünket a mi utunkon!

Osztrák tavasz

Hinterbrühl, május végén.

Mödlingből villamoson kell menni. Tíz perc. Olyan szép, mint Svájc, talán még szebb. De én még nem látam Svájcot, azért írom, hogy talán még szebb, ilyen tájképszépségekben sokban nagyon óvatos lettem az utóbbi időben. Vasárnap néztem meg Hinterbrühlenben a szanatóriumot, ahol főleg kis gyerekeket kezelnek. Sajnos, szálfélegem lesz erre a szanatóriumra.

A villamos teli van tiróliba öltözött kiránduló bésiekkel. Bésésben mindenki turistá. A cvikereses papa. Az öszi” mema, akinek jó fogal van” is piros arczina, szintén turistaruhákba öltözött s a kis gyerekek is turisták, nagy botokkal és óriási cipőkben. Esik az eső, de ez nem bántja őket, még talán így sárban, esőben jobban szerelik a gyaloglást. Vadregény! Hinterbrühl csöpög a romantikától, csupa erdő és hegy s a villamos mellett egy tiszta kis patak fut utánuk fűrgén és igyekezve, mint egy kedves, hü kis kutya. Patak, erdők, a nagy hegyek tetején feketeledett vármorok. Az erdők elterülve egymás mellett, végtelenül oldalt dőlve, meredek és sűrűn. Világoszöldek az erdők közötti fekete foltok, némelyik részén a világos erdőnek összebuva egy csomóban sötétzöld színű lombok. S az uton mennek és bicikliznek a turisták, kövér mamák vörös pruzlikokban, hátszakkokkal. Meztelen térdű bécsi ügyvédek, hivatalnokok, öreg szerkesztők. Külön nevezetessége Hinterbrühlinek, hogy Léval-Löwe pesti hírlapíró apósának szállodája van itt. Számkönyvesen itt él és gyalogol a kis Löwe hitványosan a szikkú közt s áll a vakat partján, a hajdani szép időkre gondolva.

A hinterbrühli kis templom. Vasárnap délután van, a pap fehérben a szószékén áll s a padokban csefédék és szegény parasztnők halgatnak esernyőjükre támaszkodva. Kis hatéves leányka jön be meghátottan a templomba, fehér keményített szoknyában, szalagokkal. Olyan ruhája van, mint a nagy parasztlányoknak. Látni,

hogy a mamája csak egyféle ruhát tud varni. A kislány olyan szép és aranyos a fehér ruhában, imakönyvvel a kezében, ahogy a szenteltvíztartó alatt áll. Ahig éri fel a szenteltvizet. Orgona van a kezében és lábujjhegyen jár, mert fel a paptól, aki szigoruan néz rá és figyél.

Egyéb nevezetességei Hinterbrühlinek: minden házban szülésző van. Ugy látszik, itt nagyon unatkoznak az emberek, mert több a szülésző, mint a privátasszony. Ugy látszik, a szülésznek is szülnék. A házak falain ilyen falirások vannak: „Glocke zur Hebamme”. A fősülésző háza előtt külön megáll a villamos. A hinterbrühli intelligenciát a helybeli nagy-közvéházban találtam meg. A kávéház falán kis kartonon elszáradt császár-szórnylevél, mellette öreg mákoskalács. Ez áll felette: „Die Allerleuten!”

Csupa rend és tisztaság minden. Ahogy kimegy az ember az ajtón, feleszté helyen ez áll: „Achtung, Stufe!” Vigyázat, küszöb! Ez a vigyázat egy egész alacsony, alig egy centiméteres küszöbre vonatkozik. Ha nem volna kiírva, alig venné észre az ember, hogy küszöb. Hinterbrühlinek egy vizgatók egy másra az emberek. És ezevő hírdés tésék a falon: „Etwas für Sie! Chanotecnae meg mit Ei!”

Május 31.

Hotel Radetzky terraszán Hinterbrühlinek. Döbben két óra obédüt. Osztrák család az obédüt. Taktvós kis fiút Eggonnak hívják. Egon öt éves, leve és hus között nagy fa mellett kisdolgozott. Mama Varsányiból hozott, harna nő szép fogakkal. Feketes kávé a napon. Senki nincs a hotel terraszán, ez egy nagy hegyen van. Fák közt. Szemben óriási hegyek és erdők. A svájbhegyi hotel terraszához hasonlít. Ez szászor szöb. A legzsebb. Csend van, pár kis hotelbalkónon nők sítetteik magukat ernyők alatt. An stretcherek a hotel festekéit, még nincs szözen, de már forró a nap.

Uj szalmakalapot van panamából, ma vettem Mödlingben negyvenötért. Madarak fityülnék, énekelnek megál-

lás nélkül, mint a sürgönyhivatali jelzőcsengő. A feketémbre fehér bodra hull. Lent a völgyben, sűrű fák közt, kis házak tetején félig naphal, félig árnyékban. Az asztalra, ahol ülök, erősen süt a nap.

Egy nagy bogár lustán fekszik, nem mozdul. Két kis bogár az asztalon egymásra mászva siet a forró asztalon, a hím ráugrott a nőre, mint egy kis csóddé. Futnak a falca alá s a szöb alatt a hűsben csendben átölelik egymást a sötétben.

Szörnyű nagy az erdő, zöld, fekete foltokkal, az isten nem látott még ilyen szépet, tisztát és bolog vasárnapieket. Fenyőerdők, gesztenyenyrdők. Az uton bulvarizáló kocsik nyikorognak, holnap június kocsik, Jönnek a bécsi nyaralók. Rigó fityülnék, madarak röpösznek, zizeg a levegő a tavaszról.

Nadas Sándor.

EGYED ELMENT A KIRÁLYÉRT. Egyed Zoltán, ez a kis notórius állás-lapíró, aki prostituált lányok pénzével távozott el hírtelen Budapestről, nagyon komoly tervekkel indult neki a világnak. Nem tudjuk, hogy a Tanácsközvé társaság és a forradalmi kormányzat tanács hogyan fogadja ezt a hírt, de mi megírjuk kerekén és áperént, hogy a kis Egyed azért ment el, hogy egy másik fiatal elment visszahozzon idő Pestre. Ezt a másik fiatal embert még néhány hónappal ezelőtt IV. Károlynak hívták és király volt Magyarországon és császár volt Ausztriában. Most fiatal és magányos magzáró Svábjban, Egyed üléstől távozott innen, bizalmas barátával közölte, hogy ő visszahozza ide uralkodni IV. Károlyt és egyes berekeltől azt is megkérdezte nagy titokban, hogy nem üzenek-e valamt a királynak. Voltak, akik üzentek, voltak, akik olyant üzentek, amit nem bír el a nyomdafesték. A dolgot lányeg mégis csak azonban az, hogy Egyed elment a királyért. Zoltán elment Károlyért és amit ez az Egyed egyszer elhatároz, azt meg is teszi. A legrosszabbra lehetünk tehát elkészülve mi is, meg a volt király is. Főleg a volt király, akit ha hozzáfér, úgy mellébevisz az Egyed mint öfélége. Budapesti kollégáné, Camillát, a maison Frida királynéjét.

Kér! Pál

Vörös katonák és fehér gárdisták

A vörös katonák földet rengető léptekkel mennek előre és üzik, hajtlják maguk előtt az imperializmus rablócsapatait és egymásután foglalják vissza az idegen rabbságban sínylődött magyar városokat. A vörös katonák öntudatos, komoly, kérgeskezi szervezett munkások, akik a szakszervezetekben nevelkedtek fel, akik szocialisták és tudják, hogy a szocializmusért verednek, a proletárok uralmát védik, amikor fegyverrel a kezükben üzik, hajszolják maguk előtt a cseheket. A proletárok uralmát védelmezik, a munkások hatalmát szilárdítják meg a vörös katonák és közbene, mellesleg fölszabadítják, visszafoglalják egész Magyarországot. A vörös katonák útja tehát dadalut és minden hódolatunk, szeretetünk, csodálatunk az övéké.

Vannak azonban a vörös katonák kívül másféle felfegyverzett magyarok is, ezeket fehér gárdistáknak szokás nevezni. Ezek a fehér gárdisták titokban, rejtkekhelyeken bujkálnak és csak ott érzik magukat biztonságban, ahol jelen van az ellenség: a megszállt területeken. A fehér gárdisták utiránya és célja egészen ellenkezője a vörös katonák irányának és céljának. A fehér gárdisták, ha hermének, éppen szembejönnek a vörös katonákkal, mert a vörös katonák fölszabadítja és visszafoglalja az országot és kergeti elől az ellenséget, míg a fehér gárdista éppen ellenkezőleg, be akarja ide vezetni a csehet, a románát, a szerbet és újra meg akarja szállatni az ellenséggel, el akarja foglaltatni az országot. Furcsa és groteszk helyzetet az, ha megmondolja az ember, hogy a vörös katonák nem áll a területi

integritás alapján, a vörös katonák hazatlan bitang és régi, kipróbált „hazafurú”, míg a fehér gárdista a területi integritás lovagja, kipróbált honhazafi és mégis, mégis a vörös katonák szabadítja föl az országot, mégis a vörös katonák kergeti ki az ország földjéről az ellenséget, és mégis a területi integritás hazafias bajnokai, a fehér gárdisták, akarják bevezetni az országra, egészen Budapestig a cseheket, románokat és szerbeket, ezek a híres hazafiak cimborálnak az ellenséggel, ezek a honmentők adják és árulják el a hazát az ellenségnek csak azért, hogy a leigázott, megcsontkított, szétdarabolt, rabsorsba döntött Magyarországon az ő nyomorult osztályuralmuk térjen vissza.

A vörös katonák mennek előre, ma Kassa földjét tapossák, ho'nap Bárfán is tul járnak, a fehér gárdisták pedig Bécsben futkosnak, intrikálnak, paktálnak, tárgyalnak és szomorkodnak nemzetiszíniú kókárdáikkal a Ringen és Aradon és Szegedben: hizelegnek, hajbókolnak, kurizálnak, könyörögnek azoknak, akiket azétt olyan mélyesen lenéztek és megvetettek, könyörögnek, rimáknakodnak, felkinálkoznak csehnek szerbnek, románának, vagy ahogy ők szokták mondani, cseh-láknak, rácnak, oláhnak. De ronda, de csuf, de piszkos, de utolsó teremtménye is annak a jó istennek a fehér gárdista és milyen fenégség erőt, milyen tisztító tüzet hordoz magával mindenféle a vörös katonák. Válasszatok tehát ti nagyérdemű közönség, válasszatok a vörös katonák és a fehér gárdista között. Válasszatok, amíg idő van rá, amíg módotok van a választásra, mert hiszen ha a vörös katonák elérkezik Szegedre és Adrada is és ha a forradalom elérkezik Bécsebe is, akkor ugyan mi is lesz ezekkel a szegény

románvezető, csehevezető, szerbvezető, integritásos, nemzetiszíniú kókárdás fehér gárdistákkal?

G. F.

Mert a paraszt nem olvassa az „Internationale”-t...

A szakszervezetek elnökeinek és titkárainak pártkei értekezletén és támadások hangzottak el a szobatudósok és ifjú vezetőiknek a gyakorlati életben meg nem valósítható bítselkedései ellen és szigorú bírálatban részesítették azokat, akik a termelés terén minden hozzárts nélkül intézik az ügyeket. Ezek voltak az elsős kritikai hangok, melyek a szociális termelés illézői ellen nyíltan és nyilvánosan elhangzottak, és ha csakugyan „nem akarunk a polgári politikuskok színvonalára süllyedni és becsapni a tömegeket”, akkor csak helyeselni lehet, hogy a termelés terén mutatkozó hibákra (— melyeknek beismerése mégis csak hasznosabb, mint elkövetése —) valaki végre rámutatott.

Elméletileg ugyanis teljesen helyesen történt meg az átmeneti időre a termelés kizárólagos feladatának felismerése: az ösrendű (primaer) életszükségletek mindenki számára való biztosítása. Addig, míg ezek a szükségletek, élelem, lakás, ruházat, világítás, mindenki számára egyformán kielégítő módon biztosítva nincsenek, semmiféle nyersanyagot más célra nem szabad felhasználni. A termelési anarchia kiküszöbölésére megtörtént az üzemek kommunizálása, a csak másodsorban fontos szükségleteket gyártó üzemeket bezárták. Így egész sereg ember vált munkanélkülivé, ami elméletileg nem baj, mert ezek a primaer-cikketek gyártó dolgozók hűzetésével egyenlő munkanélküli segélyt kapnak: ami elméletileg szintén nem baj, mert ez a dolgozók érdeke is, ami anyag és energia a másodsorban fontos üzemek munkájának szünete-

lésével megtakarítódik, az mindenki — tehát a dolgozók — életheletőségének megjavítására is szolgál.

Ez az igen szép elméleti okoskodás a gyakorlatban azonban egy ponton megbukik: a legprimaerebb élelmészési cikkelezh szükséges nyersanyagokat termelő paraszt ügyelzik nem olvasztani az „Internationale” című folyóirat febrúár évszaját, melyben Hevesi Gyula népbiztos elvtárs ezt ragyogóan és meggyőzően kifejté, emellegova fűtül az egészre. Az ő szempontjából a helyzet a következő: ő dolgozik, termel, munkáját a „városiak” megveszik papírpénzzel; ezzel a pénzzel ő elmegy a városba, ahol ma nem dolgoznak, tehát a pénzéért nem tud magának munkát vásárolni. Ezt az okoskodást megérti, anélkül, hogy sokat kellene neki magyarázni, mert odva van a kézzelfogható végeredmény, amelyet egyszerűen így fejez ki: „a pénz semmit sem ér”. A paraszt nem tud mit vásárolni a hozzakerült pénzzel. Elsőrendű életszükségletei bízkel sem: petróleum, evüfa, ruha, csizma mind nincs, de még másodsorrendű fontosságú cikkeket sem, melyekkel például — ha nem szüntették volna be az ezeket gyártó üzemeket — he lehetne főmni a száját. A mai helyzetben azonban értéktelennek látva a munkájátért kapott ellenszolgáltatást: a pénzt, ő is minimuma redukálja tevékenységét, ami után nemcsak gyakorlati, hanem elméleti szempontból is a legnagyobb katasztrófa.

Kár, hogy Hevesi elvtárs említett cikkében erre a kérdésre „részeletesen nem térhet ki” és csak azt a „feltehető következtetést teszi le”, hogy „a földkérdést úgy kell megoldani, hogy az a földművelő népet azonnal munkára bírja”. Ez valóban így van. Ugy látjuk, éppen csak az a baj, hogy a földkérdés kompromisszumos megoldása nem alkalmas erre. Különösen akkor nem, amikor Hevesi elvtárs a szociális termelés kérdését minden kompromisszum nélkül akarja megoldani. És bár a földműveléssel köztölt kompromisszum nagyon nagy baj (— bármit mondanak egyesek, de le-

zongorázhatatlan differenciákkal nagyobb, mint például az újságírókkal köthető kompromisszum —) mégis pillanatnyilag sokkal károsabb a természetére az, hogy az ítének szocializálását minden kompromisszum nélkül hajtották végre és hogy a kisregyletek üzletei szocializálva ugyan, de be vannak zárva.

Csak ki kell jönni a szovjet-hárból és kiséssé szólni, hogy az ember mindent rögtön észrevégye és belássa, hogy ezen a ponton egy lépést kell visszafelé tenni. A rövidlátók számára, akik nem látják, ami az orruk előtt történik és valami sznob-rajongással állandóan Oroszországot kukkeréznek, megnyugtatóan kijelenthetjük, hogy Lenin hazájában is ez és így történt. Éppen maga Lenin mondja: „A szovjet hatalom legközelebbi feladata” című művében, hogy „ha a tőke továbbá kiszajátítását az előbbi tempóban akarnák folytatni, biztos vereséget szenvednének”. És a folytatásban Lenin nemcsak azt a mulasztást szögezi le, melyet magyar másolói is pontosan elkövettek azzal, hogy munkájuk „a proletárellenőrzést és számadásokat illetőleg minden gondolkodó ember előtt világosan és nyilvánvalóan elmaradt a kiszajátított közvetlen kiszajátításának munkája mögött”, de azt is megállapítja, hogy e látszólagos hátrálás nem a tőke elleni offenzíva beszűntetése, hanem csak a politikai és gazdasági munka súlypontjának megváltoztatása azzal, hogy a feleslegesen gyors tempójú kiszajátítás helyett a szervezés munkája kerül előtérbe.

Ereszen bizonyos, hogy a földműves-kompromisszummal párhuzamosan szükség van a szocializálás terén is kompromisszumokra s nem szabad az elmentődni, hogy ez esetleg jelentéktelen visszatérést jelent, mert adott pillanatban az offenzívát teljes erővel folytatni lehet. Azok számára, akik Lenin azt agyváladék-pótlékkal használták: „Núllan megmagyarázom, hogy miért és hogyan tettünk egy lépést visszafelé és ezután nyilvánvalóan kifejtett, hogy milyen eszközök állnak rendelkezésünkre a mulasztás helyre-

hozására, ez a tömegek nevelését jelent és azt, hogy nekik együtt tapasztalható tanulni meg a szocializmus felépítését”.

Diószeghy Tibor

A kataszteri szörnyszülött

Az írói kataszter, amely szegény már oly régóta terhes mindenkinek, a múlt napokban — mint részvételt éreztetők — hosszú vajadás után világra hozta csecsemőjét. Ugy az anyja, mint az újszülött — köszönőn kérdés — rosszul érezt magukat. Az anyja, szik medencéjű, gyenge és vézna, nem nagyon bírta a nehéz szülést. Hőmérőszéklete: 40, érverése: 150. A nagybetű állapotja változatlanul agazsolt. Az újszülöttnék — bár nem is szobor, sőt soha életében nem is fog szobrot kapni — fáj minden tagja. Jobban mondva, minden tagjának fáj valami. Hiába firsódi tejben-vajban derék és telkes bábája, az anyagi Oszdth Ernő, a kis tozszülött, aki a keresésében „a kataszterben látalak meg először” nevet vette fel, úgy látszik, nem sokáig fogja élvezni az élet örömeit. Ha ugyan örömeink, vagy egyáltalán életnek lehet nevezni azt, amikor a nagykoru, felnőt, sőt tisztességben megszült írókat úgy osztályozzák, mint a kis taknyos nebulókat az iskolában.

Már a multkor megírtuk, hogy a súlyos gondokban görnyedő direktorium (törvényes paraja az ifjú csermetének) éjt is nappalá téve ragódtik azon, mit csináljon azzal a százkilencvenkilenc íróval, akit az árszázalékos kataszteri jelentkező közül tényleges szolgálati viszonyban levő írónak elismert. Először is kategorizálni akarták őket, három, két és egyszer koromhavi fizetődíj, zöld, vagy nem tudom tiszteleddi árandósággal. Aztán a listákat összevetették. Az egyik a *Más* című akarta a *Kahána* után tenni, a másik azt mondta, hogy a *Máca* jobban tud, mint a *Kahána*, sőt jobban tud, mint a *Kudlák*. Pedig a *Kudlák*, az tud. Tud az a *Kudlák?* A *Kudlák?*

Az tud, Ő írta, hogy „csecsembökök ki-leveleznek az utcakövnön” és hogy „hegedül a megsavanyodott nevetés”. Szóval mindezen összevetések az írói direktorok és ekkor a drága *Oszdth* azt mondja, hogy nem kell kategorizálni, majd azt fogják csinálni, hogy az írók szerződést kötnék az állammal. Az egyik jobb szerződést, a másik rosszabb szerződést. Szóval: nem kategorizálnak, hanem kategorizál szerinti szerződést kötnék. A gyerek tehát ugyanaz maradt, csak más nevet adtak neki.

Szegény csecsemő most így néz ki:

Elfogytiglan szerződés havi 3000 korona fizetéssel.

5 éves szerződés havi 3000 korona fizetéssel.

3 éves szerződés havi 3000 korona fizetéssel.

2 éves szerződés havi 3000 korona fizetéssel.

1 éves szerződés havi 3000 korona fizetéssel.

5 éves szerződés havi 2000 korona fizetéssel.

3 éves szerződés havi 2000 korona fizetéssel.

2 éves szerződés havi 2000 korona fizetéssel.

1 éves szerződés havi 2000 korona fizetéssel.

3 éves szerződés havi 1500 korona fizetéssel.

2 éves szerződés havi 1500 korona fizetéssel.

1 éves szerződés havi 1500 korona fizetéssel.

3 éves szerződés havi 1000 korona fizetéssel.

2 éves szerződés havi 1000 korona fizetéssel.

1 éves szerződés havi 1000 korona fizetéssel.

Elbe a tizenöt kategóriába belevégő-megszökök mind a százkilencvenkilenc hivatalosan elismert író. Elfogytiglan háromezret kennek azok, akik ezt kétszázötvenöt meg is érdemlik.

Senki sem akaria *Molnár*, *Hellai*, *Bród*, *Révész* Béla, *Szomorú* Dezső, *Ambrus* Zoltán, *Szini* Gyula és a többi jeles író munkásságát lekicsinyelni. Ez

rendben van. De azok ellen a haimeresztő igazságtalanságok ellen, amiket a további kategóriákban elkövetnek, már szót kell emelni. Hogy itt milyc szempontok érvényesültek, milyen alapon, micsoda írv vagy egyéb mértékkel mértek a nagy *Broszák*, azt kitárlni teljesen lehetetlen. Már mint hogy *Déry* Tibor nevű író miért kap háromezer koromhavi hároméves szerződést és hogy *Horváth* Henrik műfordító miért tartozik ugyanebbe a kategóriába, amikor például *Szén* Ernő is csak annyit kap: ezt senki sem tudja megfejtteni, Valamint a rejtvények közé tartozik az is, hogy teszem azt *Pást* Milánt és *Komját*ot ugyanoda telték, amikor *Nadas* Sándort seholv nem osztották be, aki pedig — ezt igazán mindenki tudja — a kisülésében teltetésesebb író, mint a legtöbben a kataszteri első osztályban. Magyarázatra szoruna, hogy csak néhány példát említsünk, *Fazekas-Frey* írótrásunknak az ezerszáz koromhavi beosztása, aki pedig az *Advena Novus* aláírású egyes kéziratban nem nagyon valógatos lapokban megjelent gyöngye költményeinél többet aligba produkált. És talán az sincs teljesen rendben, hogy *Halasi* Andort az ezerszázás kategóriába telték, amikor *Mácz* a kétezerbe helyezték. Ez már azért is nagyon feltűnő, mert *Mácz* még 1916-ban egy nagyon hízelgő leveleiben bejelentette Halásinak, hogy a *tanítvány* szeretne lanni. „*Jajtektem magamfővá tenni kritikai elvő — írta — és örülnék ha méltónak találva arra, hogy tanítványának nevezessen*”. Ezt írta *Mácz* 1916-ban Halásinak. Ma a *Mácz* kétezer beosztást kapott, Halasi pedig ezerszázal. Nagyon tudhat az a *Mácz*, hogy így elhagyta mestertét.

Hát így néz ki szegény gyerek. Frapánsan hasonlít a halvasztott csecsemőhöz. A legjobbat az észre az a telhetség és kitűnő fiatal írók mondta, akik a háromezret-hároméves kategóriába sorozták és aki ezt kérdezte barátától:

— Nem lehetne az egészét lelni?

Barabás Loránd

Szabó István,

az ellenforradalom publicistája

A bécsi magyar ellenforradalmároka jellemző, hogy költséget és fáradságot nem kímélve, milyen vezérpublicistákra tudtak szert tenni. *Pallaovici* György örfőrről, az a politikai brávó, akinek a brigánli-morál a véreben van, szövetkezett *Butthyágy* Tivadarral gróffal, aki már az első, a politikai forradalmat is szabályozta, aki már októberben beteges jelentelt, amikor a katonai forradalmat elkendők és betegségtől csak akkor épült fel, amikor a belügyminiszereséget kellett jelenkezni a győzelem délelőttjén: ez a két lizezerholdas vérszerződést kötött *Szemer* Miklóssal, aki kártyán rabolta millióit és hogy disse-sébb legyen a társaság, *Abraham* Dezsőt, a báró *Guttman*-család mandátumszállítóját, *Lachne* Hugót és *Hédervári* Lehel, a régi magyar politikánkat, aki a két hírhedt útleves kijáróját, panamistáját vették maguk mellé ellenforradalmat szervezni. Amilyen az ellenforradalom, olyanok a publicistái. *Lázár* Miklós, ez a korrupt sajtószélhámós, *Egyed* Zoltán, nem is kétesbírhő győlké kiartottja, *Fróhlich* Károly, notórius hírlapíró és szédelő, aki soha semmiféle újságírótestületbe a lábát nem tette be, ezekből áll az ellenforradalom sajtóbrigádja. Vezért-bornagy lehetne mindegyik a moral insanity regimentben és a korruptuság *Mária Terézia*-rendjére pályázhatna még ebben a társaságban is *Szabó* István, ennek a társaságnak egyik legkimagaslóbb alakja. Ez írja a leg-szemtelebbnek cikkeket most Magyarországon ellen.

Ez a *Szabó* István — igazán harag nélkül beszélünk róla, mert aki lenéz az ember, arra nem haragszik — a Pesti Napló bécsi levelezője volt, sokáig a Kriesspesssequartieron működött akkor, amikor a rendes újságírók már mind elmenekültek onnan. Itt kezdte karrierjét. Bécsben a háború alatt keservek voltak az élelmezési viszonyok és a sajtóhadiszállás tisztjei *Szabó* Istvánnak adtak megbízást arra, hogy lisztet, zsírt, cukrot, húst csempészen át Magyarországból az ő kony-

hájuk számára. Ezt a stratégiát felal-tott *Szabó* István impozáns ügyességgel oldotta meg és hónapokon keresztül li-oldotta meg és hónapokon keresztül li-ferelt Budapestről Bécsbe élelmiszere-keret. Beesületre legyen mondvá, a sajtóhadiszállástól nem kért provizórt. Ellenben provizórt kért és kapott a szállítottól. Ez vezette rá *Szabó* arra, hogy élelmiszereket lehessen a saját számlájára is liferálni. Nyílt parancsa volt a sajtóhadiszállástól és ezekre a szomorú emlékké Offene Befehlekre az is rá volt írva, hogy a Kriesspesssequartier az Armeesoberkommandóhoz tartozik. Ez a nagytekintélyű irás ha-tott minden határrendőre és *Szabó* ur az Armeekommando fedezete alatt csempészte át. A lisztet, amit *Buda-pesten három-négy koronáért vásárolt, Bécsben husz-háromnégy koronáért árul-ta*. Ilyen módon csinos tőkére tett szert és egyre nagyobb arányúvá fejlesztette üzletét.

Egészen utálatossá akkor vált a do-slog, amikor *Szabó* ur eladta annak az élelmiszernek egy részét is, amit a bu-dapesti újságírók küldtek a Bécsben dolgozó magyar újságíróknak. A bécsi magyar újságírók számanódon éheztek, nyomorogtak és a budapesti kollégák úgy akartak segíteni rajtuk, hogy Háztartási Szövetkezetiük utján felküld-tek nekik az egy esztendőre való liszt-adagot. A szállítmányt igazi újságíró könnyelműséggel *Szabó* Istvánra bíz-ták és *Szabó* ur elszakasztotta a bécsi magyar újságírók lisztjének jó részét és eladta kéz alatt a bécsi hadimillio-mosoknak. Erről jegyzőkönyvek, val-lomások vannak. *Szabó* ur ellen eljá-rást indított a Háztartási Szövetkezet és ezért rugta ki a szakszervezel is minden újságíró intézményből.

Az októberi forradalom után új üz-leletgá fogott a kitűnő gentleman. Amikor ellították a pénz, értékpa-pirok kivételét, *Szabó* ur vállalkozott arra, hogy a pesti milliomosok pénzét, papírjait jól bevált keszekekötésére támaszkodva, kicsempészi Bécsbe, ahol nem volt olyan fenvesztés a vargon-adás. Saját nyilatkozatai szerint vagy négyezerézer koronát szerzett össze a derék férfiú gyümölcsöző közgazdasági

tevékenysége révén és ha ilyen szeny-nyes dolgokkal kapcsolatban is érde-mes marxistának lenni, meg lehetne állapítani, hogy osztályhelyzeténél fogva ellenforradalmár *Szabó* ur. A szocializmusról a keserveken, piszko-san összecsempészett pénzét féli.

Jó volna, ha a bécsi újságírók is tu-domásul vennék ezeket a dolgokat. Hogy a bécsi újságok leközik ennek a hitvány ellenforradalmárnak a cikkei, hogy a bécsi magyar ellenforradalmárok, akik már csomagolnak, mert félnek a proletárkormányzástól B'csben is, fel-használják szemény pennáját, azon nem csodálkozunk. *Benedikt, Fundet, Elsen* — *Bubna, Pallaovici, Butthyágy* és *Szabó* István méltók egymáshoz.

Magyar Lajos

AZ EMBER MEGBUKTATTA BA-RABÁS BÉLÁT. *Az Ember* közölte volt *Barabás* Bélának, az arad—szegedi ellenkormány egyik tagjának fölkinál-kozó levelét, amelyben a Tanácskor-mánynak fölajánlja szolgálatait. Leleplezésünkön tudomást vett nemcsak a magyar, hanem a külföldi sajtó is és a hír eljutott természetesen az operetkormánynig. Ott nagy megrökönyödés támadt *Barabás* miniszter ur fölkinál-kozó levele kapcsán és *Károlyi* Gyula az ő méltó cimboráival összeült mi-nisztertanácsra. A minisztertanács eredménye az volt, hogy az *ity mődon kompromittált Barabás Bélát elcsapták miniszteri állásából*. Az öreg kurucl tap-faügynököt tehát mi buktattuk meg. Nem vagyunk büszkék erre a sikerünkre, mert hát mi történt volna, ha mondjuk, nem buktattuk volna meg *Barabás* Bélát. Teszem föl, ha még most is miniszter volna *Szegeden*. Mi volna, ha így volna? Aki nem tud má bi-ztosabb állást és szilárdabb existenciát megszerezni magának, mint hogy miniszter *Szegeden*, az szegényit nem is érdemes megbuktatni. Sajnáljuk, hogy ezt a *Barabás*at megbuktattuk.

Nem ilyeneknek akarjuk látni a proletart

Hatalmas méretű plakátokkal ragasztották megint lete szombaton este Budapest házainak falait, üzleteinek üres hátsó kirakatlíveit. A plakát alsó részén külvárosi mozik hirdető tábláinak festészeit stiljiben buzdúdik végig a tüzelőül szánt fölirás: „Fele-ségeitekért, Gyermekitekért Előre!” és Pór-nak, a plakátot teremtő mű-vésznek aláírása. Ha nem lenne a plakát-on semmiféle alirát, azt híhetné a gyantulan szemlélt, hogy valami re-produkcióval került szembe, amelynek eredetijét valamely unatkozó barát rajzolta és mázolta egy öreg bibliába, a keresztes hadjáratok idején: „Kitil-tás a paradicsomból” magyarázattal: ellátva. A fómotivum, ez a nyilván-jólétől tulhízott, esetlen, kóchaju furia, karján a majdnem fejével lefelé lógó, kövér gyerekkel, holmi szingöm-bök fölött lebegve mutatja az utat, a vastag hurkákából és gömbökből ösz-szetakölt és mégis szőletes testtartású viléceznek. A magyarázó felirát azon-ban egészen kizökentli az embert illu-zióiból. *Rákényszerít* az embert, hogy azt higgye, hogy ez a *maszatos, lom-pos, rémes formájú némbér, hogy ezek a golyvás nyaku, fa vonású szörnyek*, akik közül kéttó valami köveződoron-got cipel, a jobb (és mért éppen a jobb?) vattlizenett válhához támasz-tva, a zászlós, lehetetlenül hosszú, aránytalanul osztott és hasábné nőtt lábszáraival és a mögöttele valami tö-rött sprányéllel handabandázó górkó — proletárok.

Nem, ez talán így még sem lesz jó. Ez így nem mehet tovább. Talán végre már ideje lenne megmagyarázni Pór-nak és másoknak, hogy ha már nyo-morgatási örü'etüket semmiképp nem akarják belátni, ha mindénáron kul-tuszt akarnak csinálni a lehetetlen idomu, ökörsziron hízott hindu bál-ványok, őskínai, sárkányölő hősök magyarázások iskolájú felé való gravi-tálásból: úgy ezeket a korcsokat. me-

nyek formai lehetlenségükkel még a plasztikonok uborkás üvegeiben spiri- tusszal konzervált torzszőlőleken is tuliesznek, ne hozza semmiféle vonat- kozásba, még kevésbé állítsa elénk mint mintázatát — a proletárról a proletáruk!

Ha már ó és a többiek nem tudják vagy nem akarják megérteni, hogy ezek a hajmeresztő görbületűbe- rémes pözkba iszonyatosan bárgyu arckifejezéssel applikált motívumok semmiképp sem képviselhetik azt az utat, amelynek az alapgonolatot a rajzoló művészet segítségével kell, hogy félremagyarázhatatlanul tegye érthető- vé a szemek érzékése révén, a szem- lélő agynak; ugy azoknak a faktorok- nak lenne ez kötelessége, akik elő is ilyen rémtákolmányokat propaganda célra való felhasználással tesznek. Kötelessé- gük lenne ez annival is inkább, mert ellentétben attól, hogy az ilyen marsbeli figurákkal telepangált plakáthoz képest, érthetőséget tekintve, az egyiptomi leírás latin betűkkel írott könyv, el- tekintve attól, hogy az íjlesztően szikla- parányiszövegek közötti hűmetlenül vétek a papirosi oly dolgokra felhasználni, amely azokból, akiknek szava van, akikkel valamit meg akar érteni: leg- főbb egy, a badarságokon való mu- latás szüle mosolyt vált ki: nem sza- badna túrműök, hogy valaki — legyen az bárki — még csak a látszatát is kelisse annak, hogy ezek a vándorló fűtök fababátról mintázott, mikroco- pphal, hurkatesztli szörnyekhez a harma- dik internacionale öndudatos, fenköl- lektü proletárja állt modelt! Nem! Nem ilyeneknek látom — s velem együtt sok milliók — és nem ilyeneknek akarjuk látni sem a ma, sem becs a jövő proletárját! Maradjunk csak meg *Biró* és mások munkáinál, amelyekből nem kell magyarázat, hogy mit akarnak, amelytől nem arcfortorítással mennek el azok, akikhöz szólni lennének hi- vatta, amely nem röhög senki! Ha pedig Pór vagy mások nem hiszik, hogy az emberek röhögnek a plakát- jain, ha a propagandacsoport, amely ezektől a plakátoktól nem sajnálja a papiros, a festéket, a ragasztót, azt hiszi, hogy érnek valamit; akkor nem

kell, hogy "Anatomusokhoz menjenek megkérdezni, hogy láttak-e valaha ily lehetetlen idomú, izomu szörnyeket, nem kell spirítisztákhöz menniök, hogy velük idéztelle Darwin szellemét, meg- kérdezzék, vajjon ilyeneknek képzel- te-e a főfele fejlődő embert? Nem. Elég ha egy félóra-ra megállanak e mesterművek előtt és végighallgatják azok véleményét, akiket modellül vélt felhasználni, akiknek szánták. Es ez a döntő! A többi szempontok: mo- dernizmus, futurizmus, expressioniz- mus, kubizmus, meg más „izmus”, amely nevek alá gyűjtik örületes fan- tasmagóriák füllen gombjaikat — marhaságok. Ők mondják a — prote- tárok. En is. Nom így kell propagand- ák csinálni, szépérzélet fejedlent Nem ilyeneknek akarjuk látni a pro- letárokat!!! Még a városligeti torzító- tükrökben sem.

Sándor Lajos

Ez kell a proletárnak?

Kahána Mózes prózában és versben

A „Ma” című humorisztikus hetilap hosszú cikkekben válaszol nekünk állítólagos támadásainkra. A cikk illusztrás szer- zője, Kahána Mózes, természetesen elvi magaslatról beszél e hozzászólás és tpp oly lenézéssel hozza el minket, mint amilyen megvételssel szól a proletá- rokról. Ők természetesen nem illeke- sek arra, hogy a „Ma” költői és művé- szei fölött baráskodjanak. Nem vagyunk igazságtalanok és megállapítjuk, hogy ez a Kahána Mózesi prózában sokkal érte- mesebben beszél, mint versben. Majdnem egész sorok voltak, amelyek meg tud- tuk érteni és nem is tudom felfogni, hogy ez a Mózesi, ez a Kahána minek ír verset, miért nem mindig csak prózát. Tuldságosan nem kell azért elbiznia ma- gát Kahánának, mert nagyon sok értelme prózái művének sincs és egészen érthető közlények csak egyetlen egy van a *Ma* című lapban: az *előszózat felhívás*. Ezt teljesen közérthető, emberi nyelven írták, úgy látszik, ezek a Kahánák még sem egészen bolondok ..

Nem akarjuk viszont megfőzteni az olvasót attól, hogy Kahána mesternek a „Ma” című lapban közölt egyik ügyes kis versét itt le ne avontassuk. Te Ka- hána, magyarázd meg nekünk ezt a ver- set, mert minik ezt nem értjük, te Mósz- te! Hat itt van a vers:

HIVOM AZ ASSZONYT

Fel ember-voltom s fél-életed egy sugár — a szám és a szád közt. S két kaszt vagyunk: nagyképzűség táncá: a sőt.

Hivlak!

A nagyképzűségnek dudál „ész” az ész: de a „szellem”, az „isten”, a „szép” és minden

én vagyok és te vagy, kinek feleletem otr zslugorodik a szá- de a szádban, kinek fele-napod itt sőtétül a szám fojt- tott melegeben.

Akarni, asszony! Lenni egészül: mi két egész!

Ha nem vagy: béna félállat az ember- ségem s minden mozzanatom a köldökömbé hull és hull az ész. A szám nyílásán én-istenségem zsilpei nyílnak, a szád nyílásán én-emberségemé gyu- lad az ész: a csókunk lesz a szabadelünk.

Kahána Mózes.

PUNKÓSOD. Napütsétes, ragyogó pün- kösd köszöntök ránk, nélkülözö, fáradt proletárookra. Sovány csomagjakkal tul- zszólt villamosokon igyeketnek a zold- be pihenni akaró munkások. Nem volt duhaj jövedv, sem getverö kurgongatás, a löversenyekre sem üzmölt az istenádua nép és a palinkás butikokban scia ácsorgott elhymatását felel- nkaró, züllöt tömeg Ez a gondokkal terbeltt pünkösd mennyivel szebb volt minden más pünkösdnél. Mennyivel másoltóságteljesebb, ünnepiesebb és re- ményteljesebb. Győzelmi hirtokt volt hangos a város s egy szebb, boldogabb, nagyserubb jövő illatát hozta magával Buda felől a virágos szellő. Nyílt hom- lokával bátran a napba néve alkot-

zott eről a jövőről a fáradt munkás. Hinni lehet ma már, hogy álma valóra válik ..

A „SZOCIALISTA KERESKEDŐK” SZAKSZERVEZETENEK ÜGYE. A következő sorok közlésére körték fel *Az Embert*: A múlt heti számban köz- zölt *Hadmilliomosok, árdragítók és vá- lasztási kortések szervezeti szedel- gesé* című cikknek legnagyobb részét, mint a szocialista kereskedők tervezett szakszervezete volt direktóriumának a tagja, *mindenben megörösiiletem*. Csú- pán hat napig voltam a direktórium- ban s az első pillanattól helytelemit- tem a vezetők működését. A kereske- dőket minden válogatás nélkül vettek fel és száz korona felvételi és tagsági díjat szedtek, holott eleven semmi ki- látás nem volt arra, hogy ilyen vegyes összetételben elismerjük a szakszerveze- tet. — A szocialista-pártnak régi tagja vagyok s hat napig és csupán azért voltam a direktórium tagja, mert azt hittem, hogy az alkalmazottak nélkül dolgozó proletár kiskereske- dők érdekeinek megvédéséről van szó. Mihamar tapasztalnom kellett, hogy a vezetők magas is 8-50 alkal- mazottat foglalkoztató munkaadó nagy- kereskedők s a tagok közt igen sok az olyan kereskedői elem, amelyek szak- szervezeti tömörítése szocialista szem- pontból a *leguresabb abszurdumok közé tartozik*. Miután a direktórium működé- sét is teljesen elítéltem, siettem meg- válni ettől a különös alakulattól. Kérem tehát annak konstatalását, hogy a „So- cialista Kereskedők Szakszervezete”-ben folyó dolgoktól teljesen távol állok. Tisztelettel Popper Lajos, kiskeres- kedő (VI. Hungária-ú. 88).

Gömöri Gyula elvtárs, akiről ebben a cikkünkben szintén szó volt, választott bírósági tárgyalást kért a cikk szer- zője ellen, mert véleménye szerint igaz- ságtalanul érték a támadások. Ezt az elintézték maguk részéről is helyesnek tartjuk.

Felolós szerkesztő: **Göndör Ferenc**
Helyettes szerkesztő: **Dioszeghy Tibor**
Kiadóhivatal vezetője: **Mocznay Atadár**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
V. Szalay-utca 2. sz. em. (Országház-tér.)
Telefon: Szerkesztőség: József 68-86.
Kiadóhivatal: 26-87.